

Ulkoministeri

# TIMO SOINI

---

*Haastattelu Maanpuolustus-lehteen 30.10.2014**Teksti Max Arhippainen ja Timo Hänninen*

”

”Ulkoministerin Nato-kanta on hallitusohjelman kanta”. Näin Timo Soini kuittaa spekulatiot siitä, mikä hänen kantansa liittoutumiseen oikeastaan on. Hän toteaa samalla, että Nato-keskustelussa juoksuhaudat ovat niin syvät, että keskustelun välimaastossa olevat voivat näyttäytyä pölköinä.

Maanpuolustuslehti tapasi hyväntuulisen ulkoministerin eduskunnassa 19. huhtikuuta. Reilun tunnin keskustelussa hän otti kantaa kriisinhallintaan, YK:n rooliin, EU:n liitosten natisemiseen, maahanmuuttokriisiin ja sen syyllisiin, Obaman rukousaamiaiseen, transatlanttisiin suhteisiin, ministerin ja puoluejohtajan roolien yhdistämisen haasteisiin sekä lopuksi valtakunnallisiin maanpuolustuskursseihin.



# ”Kansan mielipiteet Natosta ovat yllättävän jäykät.”

**Suomi on turvannut rauhaa maailmalla 60 vuotta. Millainen on Suomen rooli kriisinhallinnassa tästä eteenpäin? Mitkä ovat erityiset vahvuutemme?**

Olen iloinen ja ylpeä siitä, että tunnen niin monta nobelistia. Rauhanturvaajathan saivat joi-takin vuosia sitten Nobelin. Rauhanturvaaminen on hyvää kunnioitettavaa työtä ja sille on vielä tarvetta, niin sotilaallisesti kuin siviilipuolella.

Nämä ovat olleet kunniakkaat 60 vuotta. Vahvuutemme on se, että Suomi toimii. En tarkoita sillä pelkästään sitä, että sauna on pystyssä kahden päivän päästä. Suomi on pidetty ja haluttu kumppani. Kun kävin Afganistanissa, olimme siellä saksalaisten ja ruotsalaisten kanssa, teemme yhteistyötä UNIFIL:ssä Irlannin kanssa ja valmistaudumme parhaillaan Ranskan avunpyyntöön.

Paitsi että meillä on moraalinen velvollisuus auttaa muita, niin kriisinhallintaoperaatiot ovat ensimmäisiä paikkoja, joissa myös puolustetaan Suomea.

**Tässä yhteydessä kuulee joskus sanan ”sirpaleoperaatio”. UM on puoltanut osallistumista moneen pienempään operaatioon, kun puolustushallinto olisi halunnut keskittää.**

Tässä on sellainen terve jännite olemassa. Katsoin äsken kohdelistaa ja totesin, että meillä on aika monta kohdetta. Toisaalta ulko- ja turvallisuuspoliittisesti on perusteltua, että operaatioita on paljon. Voin kuvitella, että puolustushallinto haluaa painottaa tehokkuutta, vaikuttavuutta ja oman maanpuolustuksen kannalta relevanttia hyötyä. Tämä ei ehkä toteudu niin hyvin viiden esikuntaupseerin joukossa, kuin esimerkiksi komppaniassa UNIFIL:ssä. Tarvitaan molempia. Sitten meillä on aina tämä yksi pirulainen kiusana: raha.

**Kriisit ja konfliktit muuttuvat luonteeltaan yli ajan. Millaisia haasteita tämä asettaa kriisien hallintaan tulevaisuudessa?**

Elämme aikoja, joissa ei julisteta eikä lopeta sotia. Sodat alkavat aseellisina konflikteina pai-

kallisesti ja alueellisesti, ne leviävät ja usein ne jäätyvät ja jäävät ratkaisematta. Kukaan ei julistanut sotaa Krimillä, sinne vain meni vihreitä miehiä. Kohta oli kansanäänestys ja kävi niin kuin kävi.

Sotilaallisen- ja siviilikriisihallinnan ero hämärtyy. Onko separatisti sotilas vai siviili? Illalla hän ottaa rynkyn ja päivällä menee kouluun opettamaan.

Ratkaisuja konflikteissa alkaa tulla vasta kun kaikki osapuolet ymmärtävät, että ratkaisu on heille parempi kuin vallitseva tilanne. Mutta usein on jokin sellainen taho joka hyötyy konfliktista ja haluaa pitää tilannetta yllä. Esimerkkeinä tästä ovat asekauppiat tai mustan pörssin toimijat.

**YK:n rooli on muuttunut konflikteissa. Suomi teki paljon YK:n lipun alla 90-luvulle asti. Nyt YK:n rooli on tullut haasteelliseksi ja rinnalle on tullut Nato- ja EU-johtoisia operaatioita.**

YK:n mandaatti on yleensä perusedellytys, mutta mandaatin saaminen edellyttää turvallisuusneuvoston pysyvien jäsenmaiden yksimielisyyttä. Aika usein joku näistä on jollain tavalla mukana taustalla. Tämä liittyy YK:n uudistamisen tarpeeseen, joka näyttää olevan mahdotonta.

Meillä on yhä enemmän hauraita valtioita. Ennen – kun minä olin lapsi – mietittiin, että isot voimakkaat valtiot ovat ne, jotka aiheuttavat ongelmia ja sotia. Nyt tämä käsitys on kääntynyt täysin pälaelleen. Tällä hetkellä huraat valtiot, joita ei hallitse kukaan, ovat kaikista vaarallimpia.

YK:lle hymyillään ja sanotaan, ettei se mitään saa aikaan. Mikä on vaihtoehto? Täytyy muistaa, että YK:lla on olemassa erityisjärjestöt, jotka tekevät paljon, mm. UNICEF, FAO, WHO ja niin edelleen.

**Kaaos Euroopan rajoilla ja kasvava maahanmuutto on synnyttänyt vakavimman humanitaarisen kriisin Euroopassa sitten toisen maailmansodan. Kuinka Eurooppa selviytyy ja minkälainen tulevaisuus EU:lla on?**



*Timo Soini aloitti ulkoasiain- ja eurooppaministerinä toukokuussa 2015. Hän on toiminut kansanedustaja vuosina 2003–2009 ja uudelleen vuodesta 2011 alkaen. Soini toimi Euroopan parlamentin jäsenenä vuosina 2009–2011. Hän on johtanut perussuomalaisia vuodesta 1997 lähtien ja käynyt Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin numero 131 vuonna 1994.*

## ”Olemme olleet omahyväisiä Euroopassa.”

Tämä onkin kuule oikein kysymysten kysymys! Olen nuoruuttani elänyt kriittisenä nuorena miehenä, niin kuin nuorten miesten ja naisten pitääkin. EU ei ole ollut minun erityinen suosikki. Sitten olin siellä kaksi vuotta meppinä, joka oli hyvinkin mielenkiintoinen ja silmiä avaava kokemus. EU on saavuttanut aivan huikeita tuloksia, eihän siitä pääse mihinkään. Erityisesti tämä näkyy kun tarkastelemme sisämarkkinoita, Schengen parhaana esimerkkinä. Nyt meillä tosin on ihan todellinen uhka siitä, että Britannia lähtee EU:sta.

Olemme olleet omahyväisiä Euroopassa. Kyllä me tiesimme, että Libanonissa oli puo-litoista miljoonaa pakolaista, Jordaniassa puo-litoista miljoonaa ja Turkissa kaksi miljoonaa. Mutta niin kauan kun ne olivat siellä, me emme tehneet mitään. Sitten he lähtivät liikkeelle ja me olimme täysin valmistautumattomia sekä ta-loudellisesti ja henkisesti. Vasta nyt on ryhdytty toimenpiteisiin. EU natisee liitoksissaan. Tunte-mani todella ”EU-uskovainen” ja -vaikutusvaltai-nen tuttu sanoo, että jos tätä ei saada hoidettua, se on Euroopan sosiaalisen mallin loppu.

Eli haaste on vakava. Vaikka Eurooppaan tu-lisi yli miljoona ihmistä, niin se ei sinänsä olisi valtava määrä. Mutta se on todella rajua mentaa-liselle tilalle eri yhteiskunnissa, myös Suomessa ja puhumattakaan Itä-Euroopassa.

Tämähän on aivan päin honkia tehty juttu. Mutta se johtuu siitä, että me emme hoitaneet hommaa millään tavalla silloin kun olisimme pystyneet. Esimerkiksi Al-Assadin hallinnon hirmuteot olivat näkyvissä. Ja eihän siitä ole montaa vuotta kun ISIS:stä ei ollut mitään tietoa-kaan. Nyt se on sellainen syöpä, että joudumme miettimään millä se saadaan kuriin? Tähän tar-vitaan sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa että puolustusta. Sen takia onkin hyvä, että tehdään nyt sekä ulko- ja turvallisuuspoliittinen että puo-lustuspoliittinen selonteko.

**Mainitsemasi selonteot tehdään rinnakkain ja huhtikuussa julkaistiin Nato-selvitys. Kaikki kolme vaikuttavat sekä poliittiseen päätöksentekoon että kansalaiskeskus teluun ja -mielialaan.**

Liittoutumiskeskustelussa juoksuhaudat ovat tosi syvät. Esimerkiksi Venäjää katsotaan kahdella eri tavalla. Toiset sanovat, että Nato:on pitää mennä koska Venäjä on käynyt aggressiiviseksi, ja meidän pitää olla osa läntistä turvayhteisöä. Toiset taas katsovat, että meistä tulee lännen etupartio ja etumaa. Tämä vain lisää jännitettä. Molemmat puolet ovat vahvoja koulukuntia.

Olen joskus saanut kritiikkiä vastauksestani ulkoministerin Nato-kantaan. Vastaus on, että ulkoministerin Nato-kanta on hallitusohjelman kanta. Tiedän, että kysymys tullaan minulta kysymään aina uudelleen.

Puhuit kansan mielipiteistä. Ne ovat yllättävän jäykät. Tässä käy helposti niin että ne, jotka ovat välimaastossa näyttäytyvät jotenkin pököinä. Eli sinulla pitää olla tähän asiaan oma kanta. Jos olet Nato:n kannattaja, niin vastustajat ajattelevat ettei sinun argumentteja enää tarvitse kuunnella. Jos taas et kannata Nato-jäsenyyttä, niin kannattajat kokevat, että elät menneisyydessä – et tässä päivässä. Nämä ääripäät korostuvat kaikessa keskustelussa. Kun keskelle jäävä ehdottaa etujen ja haittojen punnitsemista, hän asettuu molempia ääripäitä vastaan.

### **Vierailit Yhdysvalloissa helmikuussa ja osallistuit muun muassa presidentti Obaman rukousaamiaiselle. Millainen se oli, ja mitä yleisimmin jäi mieleen matkasta?**

Se oli oikein hyvä tilaisuus. Rohkaisen suomalaisia menemään tällaisiin paikkoihin. Kun Suomessa kuuluu sana "rukousaamiainen", niin monet ajattelevat tämän olevan jotain "hihhu-litouhua". Siellä on kaikki: senaattorit, edustajahuoneen jäsenet ja valtava määrä muita kontakteja. Minulla oli peukalohangallinen täynnä käyntikortteja sen tilaisuuden jälkeen. Juuri tämä on sitä verkostoitumista ja transatlanttisten suhteiden hoitamista, joka on meille äärimmäisen tärkeää. Tosi hyvä reissu!

### **Jos Donald Trumpista tulee USA:n presidentti, niin mitä se tarkoittaa transatlanttisille suhteille?**

Nyt on kyllä parempi, ettei jossittele. Suomi tulee kaikkien kanssa toimeen, kenet vaan USA:n kansa valitsee. Mutta onhan se kieltämättä ollut aika reipasta meininkiä. Se mitä Yhdysvalloissa tapahtuu ulko- ja turvallisuuspoliittisesti, on Euroopalle ja Suomelle erittäin merkittävää. Olisi äärimmäisen vahingollinen kehityssuunta, jos Yhdysvallat alkaisi vetäytyä entistä enemmän Euroopasta. Valitettavasti sellaista on ollut vähän liikkeellä. Eurooppaan ei saisi syntyä mitään sotilaallisia tai valtapoliittisia tyhjiöitä, ne voivat olla vaarallisia.

### **Toimit perussuomalaisten puheenjohtajana ja ulkoministerinä. Millaista tasapainoteltua nämä roolit edellyttävät?**

Joskus ihmettelen itsekin illalla, että miten tässäkin päivästä ylipäättään selvisi. Tämä ulko- ja eurooppaministerin tehtävä on hyvä ja mielenkiintoinen, mutta yhteensovittaminen ei ole helppo yhtälö. Jokainen sana merkitsee tässä asemassa. Sitten on vielä puolue, jota pitää johtaa.

Vaikka usein ajattelen, että nyt sanon jotain perussuomalaisena puheenjohtajana, niin otikko on silti "ulkoministeri Soini". Se on vaikea paikka ja siihen vaikuttaa myös minun luonteenlaatu. En ole ihan välttämättä vielä sitä sadan prosentin balanssia löytänyt.

Perussuomalaiset haluavat, että olen räväkkä, hauska ja iloinen. Kun sitten olen sellainen, katsotaan, että eihän tuollainen reuhaaminen nyt ulkoministerin arvolle sovi. Tässä on ihan diskurssiongelmia, hienosti sanottuna. Kumpi hattu on milloinkin päässä?

Itselleni oli tärkeää, että sain olla ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja neljä vuotta. Ulkoministeriksi on hankala lähteä, jos ei ole ulko- ja turvallisuuspoliittista kokemusta. Kun ministerinpaikkoja jaetaan voi joutua heittäytymään sellaiseenkin tehtävään, joka ei ole aina ominta vahvuusaluetta.

Kerran elämässäni minulla oli mahdollisuus valita kahdesta vaihtoehdosta. Ryhtyisinkö ulkoministeriksi, eli kuuntelin omaa halua vai valtiovarainministeriksi, eli siksi mikä velvollisuudeksi laskettiin. Pohdin tuolloin kumpana olisin parempi. Olen ihan varma, että olen ul-

## ”Maanpuolustuskurssit ovat nerokas konsepti.”

koministerinä parempi kuin olisin ollut valtiovarainministerinä.

**Puolueenne kannatus on melko alhainen tällä hetkellä.**

Eihän tämä kannatuksen suhteen kovin häävisti ole mennyt. Se on pakko myöntää. Joskus vähän kirveleekin. Jotain on mennyt meillä väärin tässä hommassa. Ne jotka meitä eivät äänestä toteavat, että aika hyvin olette kantaneet vastuuta ja hoitaneet hommaanne. Toisaalta omat kannattajat näpäyttävät.

**Lopuksi: Millaisena näet valtakunnallisten maanpuolustuskurssien merkityksen tänä päivänä?**

Nehän ovat Suomen parhaat ”konsensus-kurssit”. Maanpuolustuskurssit ovat nerokas konsepti. Kurssille on jonoksi asti tulijoita. Ei niin kiireistä toimitusjohtajaa olekaan, joka ei kahta puolta kolmea viikkoa isänmaalle uhraa. Ohjelmat ovat hyviä. Kokoukset alkavat ajoissa, vellikello soi varmaan edelleen.

Kurssilla sain elämänikäisiä ystävyksiä. Olen monille sanonut, että jos et ota vastaan kutsua maanpuolustuskurssille niin hullu olet! •